ROZSUDEK SOUDU (osmého rozšířeného senátu)

11. června 2009 *

Ve věci T-292/02,

Confederazione Nazionale dei Servizi (Confservizi), se sídlem v Římě (Itálie), zastoupená C. Tessarolem, A. Vianellem, S. Gobbatem a F. Spitalerim, advokáty,

žalobkyně,

proti

Komisi Evropských společenství, zastoupené V. Di Buccim, jako zmocněncem,

žalované,

* Jednací jazyk: italština.

podporovaná

Associazione Nazionale fra gli Industriali degli Acquedotti – Anfida, se sídlem v Římě (Itálie), zastoupenou P. Albertim, advokátem,

vedlejší účastnicí,

jejímž předmětem je návrh na zrušení článků 2 a 3 rozhodnutí Komise 2003/193/ES ze dne 5. června 2002 o státní podpoře poskytované Itálií ve formě osvobození od daně a půjček za zvýhodněných podmínek podnikům poskytujícím veřejné služby s většinovou veřejnou kapitálovou účastí (Úř. věst. 2003, L 77, s. 21),

SOUD PRVNÍHO STUPNĚ
EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ (osmý rozšířený senát),

ve složení E. Martins Ribeiro, předsedkyně, D. Šváby, S. Papasavvas, N. Wahl (zpravodaj) a A. Dittrich, soudci,

vedoucí soudní kanceláře: J. Palacio González, vrchní rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 16. dubna 2008,

vydává tento

Rozsudek

Skutečnosti předcházející sporu

1 Žalobkyně, Confederazione Nazionale dei Servizi (Confservizi), dříve zvaná Cispel, je konfederací sdružující veřejné nebo soukromé podniky a subjekty činné v oblasti místních veřejných služeb. Podle jejích stanov spočívá její úkol zejména v zastupování, podpoře a ochraně uvedených podniků a subjektů. Je zejména pověřena vyjednáváním vnitrostátní kolektivní smlouvy pro vedoucí představitele podniků v oblasti místních veřejných služeb.

K vnitrostátnímu právnímu rámci

2 Legge nº 142 ordinamento delle autonomie locali (zákon č. 142 o organizaci místních samospráv, ze dne 8. června 1990, GURI č. 135 ze dne 12. června 1990, dále jen „zákon č. 142/90“) zavedl v Itálii reformu právních organizačních nástrojů, jimiž disponují obce v rámci řízení veřejných služeb, zejména v odvětvích dodávek vody, plynu, elektřiny a v odvětví dopravy. Článek 22 uvedeného zákona, ve znění změn, stanovil možnost, aby obce za účelem poskytování veřejných služeb zakládaly společnosti různých právních forem. Mezi nimi je uvedeno zakládání obchodních společností nebo společností s ručením omezeným s většinovou veřejnou kapitálovou účastí (dále jen „společnosti podle zákona č. 142/90“).

3 V tomto kontextu byly podle článku 9a legge nº 488 di conversione in legge, con modificazioni, del decreto-legge 1º luglio 1986, nº 318, recante provvedimenti urgenti per la finanza locale (zákona č. 488, kterým se přeměňuje v zákon a mění nařízení s mocí zákona č. 318 ze dne 1. července 1986, kterým se zavádějí naléhavá opatření na podporu místních rozpočtů, ze dne 9. srpna 1986, GURI č. 190 ze dne 18. srpna 1986), mezi roky 1994 a 1998 společnostem podle zákona č. 142/90, které byly poskytovateli veřejných služeb, u Cassa Depositi e Prestiti (dále jen „CDDPP“) poskytnuty půjčky se zvláštní úrokovou sazbou (dále jen „půjčky CDDPP“).

4 Podle ustanovení čl. 3 bodů 69 a 70 legge nº 549 (su) misure di razionalizzazione della finanza pubblica (zákona č. 549 o racionalizačních opatřeních v oblasti veřejných rozpočtů ze dne 28. prosince 1995, běžný doplněk GURI č. 302 ze dne 29. prosince 1995, dále jen „zákon č. 549/95“) ve spojení s decreto-legge nº 331 (su) armonizzazione delle disposizioni in materia di imposte sugli oli minerali, sull'alcole, sulle bevande alcoliche, sui tabacchi lavorati e in materia di IVA con quelle recate da direttive CEE e modificazioni conseguenti a detta armonizzazione, nonché disposizioni concernenti la disciplina dei centri autorizzati di assistenza fiscale, le procedure dei rimborsi di imposta, l'esclusione dall'ILOR dei redditi di impresa fino all'ammontare corrispondente al contributo diretto lavorativo, l'istituzione per il 1993 di un'imposta erariale straordinaria su taluni beni ed altre disposizioni tributarie (nařízením s mocí zákona č. 331 o harmonizaci daňových právních předpisů v různých oblastech ze dne 30. srpna 1993, GURI č. 203 ze dne 30. srpna 1993, dále jen „nařízení s mocí zákona č. 331/93“), byla mimoto ve prospěch společností podle zákona č. 142/90 zavedena následující opatření:

– osvobození od všech poplatků, kterými jsou zatíženy převody aktiv uskutečněné v rámci přeměny zvláštních podniků a komunálních podniků na společnosti podle zákona č. 142/90 (dále jen „osvobození od poplatků za převody“);

– úplné osvobození od korporační daně, tedy od daně ze zisku právnických osob a od místní daně z příjmu, po dobu tří let a nejpozději do zdaňovacího období roku 1999 (dále jen „tříleté osvobození od korporační daně“).

Správní řízení

5 Na základě stížnosti ohledně uvedených opatření požádala Komise dopisy ze dne 12. května, 16. června a 21. listopadu 1997 italské orgány v tomto ohledu o informace.

6 Dopisem ze dne 17. prosince 1997 poskytly italské orgány část požadovaných informací. Krom toho se na žádost italských orgánů konala schůze dne 19. ledna 1998.

7 Dopisem ze dne 17. května 1999 oznámila Komise italským orgánům své rozhodnutí o zahájení postupu podle čl. 88 odst. 2 ES. Toto rozhodnutí bylo zveřejněno v *Úředním věstníku Evropských společenství* (Úř. věst. C 220, s. 14).

8 Komise poté, co obdržela připomínky od zúčastněných třetích osob a od italských orgánů, požádala uvedené orgány několikrát o dodatečné informace. Rovněž se konaly schůzky mezi jednak Komisí, a jednak italskými orgány, jakož i zúčastněnými třetími osobami.

9 Některé společnosti podle zákona č. 142/90, jako je ACEA SpA a AEM SpA a Azienda Mediterranea Gas e Acqua SpA (AMGA), které navíc podaly žalobu na neplatnost proti rozhodnutí, které je předmětem této věci (věci T-297/02, T-301/02 a T-300/02), zejména tvrdily, že dotčené tři druhy opatření nepředstavují státní podpory.

10 Italské orgány a žalobkyně se k tomuto stanovisku v podstatě připojily.

11 Naproti tomu, Bundesverband der deutschen Industrie eV (BDI), německé sdružení průmyslu a poskytovatelů souvisejících služeb, mělo za to, že by dotčená opatření mohla vést k narušení hospodářské soutěže nejen v Itálii, ale rovněž v Německu.

12 Stejně tak Gas-it, italské sdružení soukromých provozovatelů v odvětví distribuce plynu, prohlásilo, že dotčená opatření, zejména tříleté osvobození od korporační daně, představují státní podpory.

13 Dne 5. června 2002 přijala Komise rozhodnutí 2003/193/ES o státní podpoře poskytované Itálií ve formě osvobození od daně a půjček za zvýhodněných podmínek společnostem podle zákona č. 142/90 (Úř. věst. 2003, L 77, s. 21; dále jen „napadené rozhodnutí"; citace z uvedeného rozhodnutí použité v textu tohoto rozsudku jsou neoficiálním překladem).

Napadené rozhodnutí

14 Komise především zdůrazňuje, že se její přezkum týká pouze režimů podpor s obecnou působností zavedených spornými opatřeními, a nikoli individuálních podpor poskytnutých různým podnikům, takže její přezkum v napadeném rozhodnutí je obecný a abstraktní. V tomto ohledu prohlašuje, že Italská republika „neposkytla žádné daňové výhody na individuálním základě a neoznámila [jí] žádný konkrétní případ podpory spolu s uvedením veškerých informací nezbytných pro jeho posouzení". Komise uvádí, že v důsledku toho má za to, že je povinna provést obecný a abstraktní přezkum dotčených režimů, pokud jde jak o jejich kvalifikaci, tak o jejich slučitelnost se společným trhem (body 42 až 45 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

15 Podle Komise jsou půjčky CDDPP a tříleté osvobození od korporační daně (dále jen, společně, „dotčená opatření") státními podporami. Poskytnutí takových zvýhodnění ze státních prostředků společnostem podle zákona č. 142/90 má totiž za účinek posílení jejich postavení z hlediska hospodářské soutěže ve srovnání se všemi ostatními podniky, které chtějí poskytovat téže služby (body 48 až 75 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

Dotčená opatření jsou neslučitelná se společným trhem, neboť nesplňují ani podmínky podle čl. 87 odst. 2 a 3 ES, ani podmínky podle čl. 86 odst. 2 ES, a navíc porušují článek 43 ES (body 94 až 122 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

16 Naproti tomu osvobození od poplatků za převody podle Komise nepředstavuje státní podporu ve smyslu čl. 87 odst. 1 ES vzhledem k tomu, že povinnost platit tyto poplatky vzniká při založení nového hospodářského subjektu nebo při převodu aktiv mezi různými hospodářskými subjekty. Komunální podniky, na straně jedné, a společnosti podle zákona č. 142/90, na straně druhé, přitom svou podstatou představují tentýž hospodářský subjekt. Jejich osvobození od uvedených poplatků je tudíž odůvodněno povahou nebo vnitřní strukturou systému (body 76 až 81 odůvodnění napadeného rozhodnutí).

17 Výrok sporného rozhodnutí zní následovně:

„Článek 1

Osvobození od poplatků za převody […] nepředstavuje podporu ve smyslu čl. 87 odst. 1 [ES].

Článek 2

Tříleté osvobození od korporační daně […] a zvýhodnění vyplývající z půjček [CDDPP …] představují státní podpory ve smyslu čl. 87 odst. 1 [ES].

Tyto podpory nejsou slučitelné se společným trhem.

Článek 3

Itálie přijme veškerá nezbytná opatření, aby protiprávně poskytnuté podpory uvedené v článku 2 získala od příjemců zpět.

Navrácení se provede bezodkladně a v souladu s postupy vnitrostátního práva, pokud umožňují okamžité a účinné provedení [napadeného] rozhodnutí.

Podpory, které mají být navráceny, zahrnují úroky od data, kdy byly protiprávní podpory poskytnuty příjemcům, až do data jejich skutečného navrácení. Tyto úroky se vypočtou na základě referenční sazby použitelné pro výpočet subvenčního ekvivalentu v rámci regionálních podpor.

[…]“

Řízení a návrhová žádání účastnic řízení

18 Návrhem došlým kanceláři Soudu dne 27. září 2002 podala žalobkyně projednávanou žalobu.

19 Podáním došlým kanceláři Soudu dne 20. prosince 2002 požádala Associazione Nazionale fra gli Industriali degli Acquedotti – Anfida o vstup do řízení jako vedlejší účastnice na podporu návrhových žádání Komise. Usnesením ze dne 12. května 2003 předseda pátého rozšířeného senátu Soudu (v dřívějším složení) tomuto návrhu na vstup vedlejší účastnice do řízení vyhověl. Vedlejší účastnice předložila svůj spis vedlejšího účastníka a ostatní účastnice řízení k němu předložily svá vyjádření ve stanovených lhůtách.

20 Samostatným podáním došlým kanceláři Soudu dne 6. ledna 2003 uplatnila Komise námitku nepřípustnosti podle čl. 114 odst. 1 jednacího řádu Soudu.

21 Dne 28. února 2003 předložila žalobkyně své vyjádření k námitce nepřípustnosti.

22 Dne 8. srpna 2002 podala proti napadenému rozhodnutí rovněž Italská republika žalobu na neplatnost k Soudnímu dvoru, zapsanou do rejstříku pod číslem C-290/02. Soudní dvůr konstatoval, že tato žaloba a žaloby ve věcech T-292/02, T-297/02, T-300/02, T-301/02 a T-309/02 mají tentýž předmět, totiž zrušení napadeného rozhodnutí, a jsou spojené, neboť žalobní důvody uvedené v každé z těchto věcí se ve značné míře překrývají. Usnesením ze dne 10. června 2003 přerušil Soudní dvůr řízení

ve věci C-290/02 podle čl. 54 třetího pododstavce svého statutu až do vydání rozhodnutí Soudu, kterým se ukončuje řízení ve věcech T-292/02, T-297/02, T-300/02, T-301/02 a T-309/02.

23 Usnesením ze dne 8. června 2004 rozhodl Soudní dvůr o tom, že postoupí věc C-290/02 Soudu, který se stal příslušný k rozhodnutí o žalobách podaných členskými státy proti Komisi v souladu s ustanoveními článku 2 rozhodnutí Rady 2004/407/ES, Euratom ze dne 26. dubna 2004, kterým se mění články 51 a 54 Protokolu o statutu Soudního dvora (Úř. věst. L 132, s. 5; Zvl. vyd. 01/05, s. 85). Uvedená věc tak byla zapsána do rejstříku v kanceláři Soudu pod číslem T-222/04.

24 Usnesením ze dne 5. srpna 2004 rozhodl Soud o spojení námitky nepřípustnosti uplatněné Komisí s věcí samou.

25 Na základě zprávy soudce zpravodaje Soud (osmý rozšířený senát) rozhodl o zahájení ústní části řízení a v rámci organizačních procesních opatření stanovených v článku 64 jednacího řádu písemně položil účastnicím řízení otázky, na které tyto účastnice odpověděly ve stanovené lhůtě.

26 Usnesením předsedkyně osmého rozšířeného senátu Soudu ze dne 13. března 2008 byly podle článku 50 jednacího řádu věci T-292/02, T-297/02, T-300/02, T-301/02, T-309/02, T-189/03 a T-222/04 spojeny pro účely ústní části řízení.

27 Řeči účastnic řízení a jejich odpovědi na otázky Soudu byly vyslechnuty na jednání, které proběhlo dne 16. dubna 2008.

28 Žalobkyně navrhuje, aby Soud:

– prohlásil žalobu za přípustnou;

– zrušil článek 2 napadeného rozhodnutí;

– podpůrně, zrušil článek 3 napadeného rozhodnutí, jednak v rozsahu, v němž Italské republice ukládá získat zpět podpory poskytnuté dotčenými opatřeními, a jednak v rozsahu, v němž stanoví referenční úrokovou sazbu pro výpočet částky, která má být podle příkazu navrácena;

– uložil Komisi náhradu nákladů řízení.

29 Komise podporovaná vedlejší účastnicí řízení navrhuje, aby Soud:

– odmítl žalobu jako nepřípustnou;

– podpůrně, zamítl žalobu jako neopodstatněnou;

– uložil žalobkyni náhradu nákladů řízení.

K přípustnosti

Argumenty účastnic řízení

30 Úvodem Komise zpochybňuje právní zájem žalobkyně na podání žaloby, pokud jde o půjčky CDDPP. Žalobkyně je totiž konfederací zastupující zájmy zejména společností podle zákona č. 142/90. V projednávané věci je nemožné ověřit, zda jeden či více z jejích členů skutečně mělo z uvedených půjček prospěch, jelikož opomněla předložit seznam uvedených členů.

31 Komise dále zpochybňuje aktivní legitimaci žalobkyně. Žalobkyně není napadeným rozhodnutím osobně dotčena ve smyslu čl. 230 čtvrtého pododstavce ES.

32 Pokud jde o otázku osobního dotčení členů žalobkyně, Komise v podstatě nejprve tvrdí, že napadené rozhodnutí musí být kvalifikováno jako obecně závazný akt v rozsahu, v němž se týká režimu podpor a tedy neurčeného a neurčitelného počtu podniků vymezených na základě takového obecného kritéria, jako je skutečnost, že patří k určité kategorii podniků. Obecná závaznost, a tedy normativní povaha aktu, není zpochybněna možností více či méně přesně určit počet nebo dokonce i totožnost právních subjektů, na které se v určitý okamžik uplatňuje, pokud je nesporné, že se toto uplatnění uskutečňuje na základě objektivní právní nebo faktické situace definované aktem ve vztahu k jeho účelu.

33 Podle Komise, aby byl jednotlivec osobně dotčen obecně závazným aktem, musí tento akt zasahovat do jeho zvláštních práv, nebo orgán, který je jeho autorem, musí být povinen zohlednit důsledky tohoto aktu pro postavení uvedeného jednotlivce. Komise však má za to, že tomu tak v projednávaném případě není. Napadené rozhodnutí totiž mělo důsledky pro postavení všech podniků, které měly z dotčených opatření prospěch. V důsledku toho nedošlo k porušení zvláštních práv určitých podniků, které by se mohly odlišovat od všech ostatních podniků, které měly z dotčeného opatření prospěch. Krom toho Komise při přijetí napadeného rozhodnutí ani nebyla povinna, ani nemohla zohlednit důsledky svého rozhodnutí pro postavení konkrétního podniku. Ani prohlášení o neslučitelnosti podpory, ani příkaz k navrácení podpory obsažené v napadeném rozhodnutí se nevztahují na situaci jednotlivých příjemců.

34 Podle Komise je její rozbor potvrzen stávající judikaturou v oblasti státních podpor, podle níž skutečnost, že je určitý subjekt příjemcem režimu podpor prohlášeného za neslučitelný se společným trhem, nemůže stačit k prokázání osobního dotčení ve smyslu čl. 230 čtvrtého pododstavce ES.

35 Novější věci ustálenou judikaturu nezpochybňují. Podle Komise nelze řešení přijaté v rozsudku Soudního dvora ze dne 19. října 2000, Itálie a Sardegna Lines v. Komise (C-15/98 a C-105/99, Recueil, s. I 8855, dále jen „rozsudek Sardegna Lines“), uplatnit v případě všech žalob podaných příjemci režimu podpor, který byl prohlášen za protiprávní a neslučitelný a u něhož bylo nařízeno navrácení podpor. Tento závěr je nutný především tehdy, byl-li dotčený režim podpor stejně jako v projednávané věci přezkoumán abstraktním způsobem. Mimoto, ve věci, ve které byl vydán rozsudek Sardegna Lines, byla žalobkyně ve skutečnosti příjemcem individuální podpory, neboť se jednalo o zvýhodnění poskytnuté aktem přijatým na základě místního právního předpisu, který se vyznačoval širokým volným uvážením. Uvedená situace navíc byla předmětem pečlivého přezkumu během formálního vyšetřovacího řízení.

36 Skutkové okolnosti v projednávané věci se rovněž liší od skutkových okolností ve věci, ve které byl vydán rozsudek Soudního dvora ze dne 29. dubna 2004, Itálie v. Komise (C-298/00 P, Recueil, s. I-4087, dále jen „rozsudek Alzetta“), v rozsahu, v němž Komise v projednávané věci neznala ani přesný počet, ani totožnost příjemců dotčených podpor, neměla k dispozici veškeré relevantní informace, ani neznala výši podpory

poskytnuté v každém jednotlivém případě. V projednávaném případě se mimoto tříleté osvobození od korporační daně použije bez dalšího, zatímco podpory dotčené ve věci, ve které byl vydán rozsudek Alzetta, byly poskytnuty prostřednictvím následného aktu.

37 Každopádně ani skutečnost, že se žalobkyně účastnila formálního vyšetřovacího řízení stanoveného v čl. 88 odst. 2 ES, ani příkaz k navrácení podpor obsažený v napadeném rozhodnutí podle Komise nestačí k individualizaci žalobkyně. Vzhledem totiž k tomu, že nejsou přípustné ve smyslu článku 230 ES žaloby podané potenciálními příjemci oznámeného režimu podpor, mělo by tomu tak být také v případě žalob podaných příjemci neoznámeného režimu podpor.

38 Podle Komise není žalobkyně ani sama o sobě aktivně legitimována. Jakožto samostatný subjekt totiž netrpí žádnou újmu z důvodu zrušení dotčených opatření. Mimoto, skutečnost, že se žalobkyně účastnila řízení před Komisí, nestačí k její individualizaci ve smyslu rozsudku Soudního dvora ze dne 15. července 1963, Plaumann v. Komise (25/62, Recueil, s. 197). Konečně, žalobkyně nejednala v postavení vyjednavače ve smyslu rozsudku Soudního dvora ze dne 2. února 1988, Van der Kooy a další v. Komise (67/85, 68/85 a 70/85, Recueil, s. 219). Skutečnost, že žalobkyně zastupuje zájmy svých členů nebo že provádí lobbing, a skutečnost, že se podílí na vyjednávání s odbory, nejsou relevantní. Nadto, nařízení Rady (ES) č. 659/1999 ze dne 22. března 1999, kterým se stanoví prováděcí pravidla k článku [88 ES] (Úř. věst. L 83, s. 1; Zvl. vyd. 08/01, s. 339), nepřiznává sdružením, které zastupují kolektivní zájmy, žádné zvláštní postavení. Krom toho Komise v projednávané věci nepovažuje za relevantní judikaturu, která přiznává osobní dotčení soutěžitelům příjemců podpor v případě, že Komise podpory schválí bez zahájení formálního vyšetřovacího řízení. Dodává, že v případě, že přijme rozhodnutí týkající se režimu podpor, nemusí přezkoumávat situace jednotlivých příjemců.

39 Konečně, prohlášení žaloby podané žalobkyní v projednávané věci za nepřípustnou neporušuje zásadu účinné soudní ochrany, neboť procesní prostředky stanovené v článcích 241 ES a 234 ES jsou dostatečné (rozsudek Soudního dvora ze dne

25. července 2002, Unión de Pequeños Agricultores v. Rada, C-50/00 P, Recueil, s. I-6677, dále jen „rozsudek UPA“). Argument žalobkyně vycházející z Listiny základních práv Evropské unie, která byla vyhlášena v Nice dne 7. prosince 2000 (Úř. věst. 2000, C 364, s. 1), není přesvědčivý, neboť Smlouva o Ústavě pro Evropu (Úř. věst. 2004, C 310, s. 1) nezměnila podmínky přípustnosti žalob podaných jednotlivci.

40 Vedlejší účastnice řízení se v podstatě připojuje ke stanovisku Komise.

41 Žalobkyně tvrdí, že má právní zájem na podání žaloby rovněž, pokud jde o půjčky CDDPP. Napadá totiž rovněž tu část napadeného rozhodnutí, která se týká půjček CDDPP, z nichž měli její členové prospěch.

42 Žalobkyně dále zpochybňuje tvrzení, že napadené rozhodnutí představuje obecně závazný akt. Zaprvé Komise učinila rozsah působnosti napadeného rozhodnutí závislý na druhu dotčených podpor. V oblasti práva hospodářské soutěže a státních podpor je přitom rozhodnutí přijaté ve vztahu k členskému státu individuálním aktem. V tomto ohledu není judikatura, na kterou poukazuje Komise na podporu svých tvrzení, relevantní, jelikož se týká aktivní legitimace jednotlivců za účelem napadení obecně závazných aktů a aktů normativní povahy. Pro účely posouzení přípustnosti žaloby podané subjektem, který není adresátem napadeného aktu, je tedy třeba určit účinky takového aktu.

43 Zadruhé, v okamžiku přijetí napadeného rozhodnutí byl počet podniků, na něž se toto rozhodnutí vztahovalo, určitý a určitelný. Uvedené rozhodnutí způsobilo bezprostřední a přímou majetkovou újmu podnikům, které jsou členy žalobkyně, tím, že v něm Komise nařizuje navrácení podpor, jichž byly skutečnými příjemci. Právní postavení

členů žalobkyně lze tudíž připodobnit právnímu postavení příjemců individuální podpory, kteří se tedy nacházeli v obdobné situaci jako přímí adresáti napadeného rozhodnutí.

44 Podle žalobkyně jsou osobně dotčeni skuteční příjemci podpor, které byly poskytnuty v rámci obecného režimu podpor, jenž byl prohlášen za neslučitelný se společným trhem a u něhož Komise nařídila navrácení podpor.

45 Dále se žalobkyně na podporu svého návrhu dovolává práva na soudní ochranu. Skutečnost, že by projednávaná žaloba byla prohlášena za přípustnou, by totiž umožnila zajistit plnou a účinnou soudní ochranu jednotlivců v souladu s článkem 47 Listiny základních práv Evropské unie.

46 Žalobkyně se považuje za osobně dotčenou napadeným rozhodnutím ve smyslu čl. 230 čtvrtého pododstavce ES nejen z důvodu, že jsou dotčení její členové, ale rovněž jakožto subjekt, který je sám o sobě aktivně legitimován.

47 V tomto ohledu nejprve uvádí, že byla v postavení vyjednavače ve smyslu výše uvedeného rozsudku Van der Kooy a další v. Komise. Je totiž sdružením kategorie podniků a subjektů, které provozují místní veřejné služby v Itálii. Její funkce spočívají zejména v zastupování v rámci jednání s odbory a v zastupování zájmů uvedených podniků či subjektů. Krom toho je zmíněna v několika právních předpisech jakožto účastník dialogu s orgány veřejné moci. V roce 1996 tak s orgány veřejné moci vyjednala text smlouvy koordinující veškerá základní smluvní ustanovení upravující pracovní poměr vedoucích pracovníků v podnicích poskytujících místní veřejné služby v Itálii. Tato smlouva krom toho ustanovuje rozhodčí sbor v oblasti rozvázání pracovního poměru, přičemž žalobkyně určuje část z jeho členů.

48 Mimoto žalobkyně poukazuje na svou účast na správním řízení před Komisí a na zásadu právní jistoty.

49 Konečně se žalobkyně na podporu přípustnosti žaloby dovolává čl. 1 písm. h) a článku 20 nařízení č. 659/1999.

Závěry Soudu

50 V souladu s čl. 230 čtvrtým pododstavcem ES může fyzická nebo právnická osoba podat žalobu proti rozhodnutí určenému jiné osobě pouze tehdy, pokud se jí uvedené rozhodnutí bezprostředně a osobně dotýká.

51 Je tudíž třeba ověřit, zda je žalobkyně aktivně legitimována.

52 Podle judikatury jsou žaloby podané sdružením přípustné v některých situacích, totiž jestliže sdružení zastupuje zájmy podniků, které jsou samy aktivně legitimovány, nebo jestliže je individualizováno z důvodu dotčení svých vlastních zájmů jakožto sdružení zejména proto, že jeho postavení vyjednavače bylo dotčeno aktem, jehož zrušení je navrhováno, nebo také jestliže právní předpis tomuto sdružení výslovně přiznává soubor práv procesní povahy (usnesení Soudu ze dne 28. června 2005, FederDoc a další v. Komise, T-170/04, Sb. rozh. s. II-2503, bod 49; viz rovněž v tomto smyslu výše uvedený rozsudek Van de Kooy a další v. Komise, body 21 až 24, a rozsudek Soudního dvora ze dne 2. dubna 1998, Greenpeace Council a další v. Komise, C-321/95 P, Recueil, s. I-1651, body 14 a 29).

53 Pokud jde o první situaci, je třeba připomenout – pokud jde o tvrzení žalobkyně, podle něhož zastupuje podniky, které bylo v okamžiku přijetí napadeného rozhodnutí možné identifikovat – že možnost určit více či méně přesně počet, nebo dokonce i totožnost právních subjektů, na něž se opatření použije, nikterak neznamená, že tyto subjekty musí být považovány za osobně dotčené tímto opatřením, pokud je nesporné, že stejně jako v projednávané věci se toto použití uskutečňuje na základě objektivní právní nebo faktické situace definované dotčeným aktem (rozsudek Soudního dvora ze dne 22. listopadu 2001, Antillean Rice Mills v. Rada, C-451/98, Recueil, s. I-8949, bod 52, a usnesení Soudu ze dne 28. února 2005, von Pezold v. Komise, T-108/03, Sb. rozh. s. II-655, bod 46).

54 Dále je třeba připomenout, že z rozsudků Sardegna Lines a Alzetta vyplývá, že příjemce musí být považován za osobně dotčeného rozhodnutím, které stanoví členskému státu povinnost získat poskytnuté podpory od uvedeného příjemce zpět.

55 Je proto důležité zjistit, zda žalobkyně skutečně takové příjemce zastupuje. K tomu je třeba uvést, že žalobkyně ani ve své odpovědi na písemnou otázku Soudu, ani při jednání nebyla schopna prokázat, že se mezi jejími členy nacházejí subjekty, které měly prospěch z opatření, u nichž bylo nařízeno navrácení podpory. Mimoto je v projednávané věci jasné, že žalobkyně nezastupovala zájmy žalobkyň ve věcech T-297/02, T-300/02, T-301/02, T-309/02 a T-189/03, jelikož tyto zastupovaly své vlastní zájmy. Je tudíž třeba dospět k závěru, že se žalobkyně nenalézá v první situaci uvedené v bodě 52 výše.

56 Pokud jde dále o druhou situaci, je třeba konstatovat, že i když je pravda, že existence takových zvláštních okolností, jako je role, kterou hraje sdružení v rámci postupu, který vedl k přijetí aktu ve smyslu článku 230 ES, může odůvodnit přípustnost žaloby podané sdružením, jehož členové nejsou osobně dotčeni sporným aktem, zejména pokud jeho postavení vyjednavače bylo posledně uvedeným aktem dotčeno (viz v tomto smyslu

výše uvedený rozsudek Van der Kooy a další v. Komise, body 21 až 24, a výše uvedené usnesení FederDoc a další v. Komise, bod 51), ze spisu nevyplývá, že by tomu tak v projednávané věci bylo.

57 V projednávané věci se totiž žalobkyně pouze účastnila postupu, který se obvykle provádí za účelem přijetí vnitrostátní právní úpravy, jakožto strana, která byla vyslechnuta a konzultována. Skutečnost, že mohla být stranou vyjednávající vnitrostátní kolektivní smlouvu pro vedoucí pracovníky v oblasti dotčených veřejných služeb, není v kontextu projednávaného sporu nijak relevantní.

58 Mimoto skutečnost, že se žalobkyně účastnila fáze správního řízení podle čl. 1 písm. h) a článku 20 nařízení č. 659/1999, neumožňuje, aby byla považována za dotčenou ve svém postavení vyjednavače ve smyslu výše uvedeného rozsudku Van der Kooy a další v. Komise. Uvedená ustanovení totiž zastupujícím sdružením nepřiznávají žádné zvláštní postavení ve srovnání s postavením všech ostatních zúčastněných stran. Z toho vyplývá, že se žalobkyně nenalézá v druhé situaci uvedené v bodě 53 výše.

59 Konečně, pokud jde o třetí situaci, je třeba uvést, že i když čl. 1 písm. h) a článek 20 nařízení č. 659/1999 zajisté udílejí procesní práva zúčastněným stranám, nesměřuje projednávaná žaloba k ochraně těchto práv. Byl totiž zahájen postup podle čl. 88 odst. 2 ES a žalobkyně podala v rámci tohoto postupu připomínky. Za těchto podmínek nemůže pouhá skutečnost, že by mohla být považována za zúčastněnou stranu ve smyslu výše uvedených ustanovení, dostačovat k přijetí přípustnosti žaloby (viz v tomto smyslu rozsudek Soudního dvora ze dne 13. prosince 2005, Komise v. Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum, C-78/03 P, Sb. rozh. s. I-10737, bod 37). Krom toho okolnost, že jí byly italským právním řádem případně přiznány zvláštní úkoly a funkce, nemůže odůvodnit změnu systému procesních prostředků stanoveného článkem 230

ES a určeného k tomu, aby byl soudům Společenství svěřen přezkum legality aktů orgánů (viz v tomto smyslu výše uvedené usnesení FederDoc a další v. Komise, bod 52 a citovaná judikatura).

60 Z předcházejících úvah vyplývá, že žalobkyně neprokázala, že by se nalézala ve třetí situaci uvedené v bodě 52 výše.

61 Argument žalobkyně vycházející z požadavků souvisejících s účinnou soudní ochranou nemůže tento závěr zpochybnit. Soudní dvůr jednak potvrdil svou ustálenou judikaturu týkající se výkladu čl. 230 čtvrtého pododstavce ES ve svém rozsudku ze dne 1. dubna 2004, Komise v. Jégo-Quéré (C-263/02 P, Recueil, s. I-3425), a ve svém rozsudku UPA. Krom toho, i když je pravda, že se podmínka osobního dotčení vyžadovaná čl. 230 čtvrtým pododstavcem ES musí vykládat ve světle zásady účinné soudní ochrany s přihlédnutím k rozličným okolnostem, které mohou žalobkyni individualizovat, nemůže takový výklad vést k odstranění dotčené podmínky (rozsudek UPA, bod 44).

62 Konečně, argument, který žalobkyně vyvozuje z čl. III-365 odst. 4 Smlouvy o Ústavě pro Evropu, musí být prohlášen za irelevantní, jelikož posledně uvedená smlouva nevstoupila v platnost a nadto byla nahrazena Smlouvou o Evropské unii a Smlouvou o fungování Evropské unie (Úř. věst. 2008, C 115, s. 1).

63 Z veškerých předcházejících úvah vyplývá, že žalobkyně nemůže být považována za osobně dotčenou napadeným rozhodnutím ve smyslu čl. 230 čtvrtého pododstavce ES, a že tudíž žaloba musí být odmítnuta jako nepřípustná v plném rozsahu.

K nákladům řízení

64 Podle čl. 87 odst. 2 jednacího řádu se účastníku řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval. Vzhledem k tomu, že Komise požadovala náhradu nákladů řízení a žalobkyně neměla ve věci úspěch, je důvodné posledně uvedené uložit náhradu nákladů řízení.

65 Podle čl. 87 odst. 4 třetího pododstavce jednacího řádu ponese vedlejší účastnice řízení vlastní náklady řízení.

Z těchto důvodů

SOUD (osmý rozšířený senát)

rozhodl takto:

1) Žaloba se odmítá jako nepřípustná.

2) Confederazione Nazionale di Servizi (Confservizi) ponese vlastní náklady řízení a ukládá se jí rovněž náhrada nákladů řízení vynaložených Komisí.

3) Associazione Nazionale fra gli Industriali degli Acquedotti – Anfida ponese vlastní náklady řízení.

Martins Ribeiro Šváby Papasavvas

Wahl Dittrich

Takto vyhlášeno na veřejném zasedání v Lucemburku dne 11. června 2009.

Podpisy.